

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ИЗДАВАЧ
Академија наука и умјетности Републике Српске

ЗА ИЗДАВАЧА
Рајко Кузмановић

ПРАВА ИЗДАВАЧА
Copyright © Академија наука и умјетности Републике Српске
Бања Лука
Сва права задржана

ЗА ШТАМПARIЈУ
Јелена Милинчић

ТИРАЖ
1.500

ISBN 978-99976-42-59-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

0/9(497.6 РС)(031.038)

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА Републике Српске. 4, 3-Ј / [уређивачки одбор
Рајко Кузмановић ... [и др.] ; главни редактор Рајко Кузмановић
; одговорни уредник Драгољуб Мирјанић ; редактори Жељко
Вујадиновић, Милутин Вујић]. - Бања Лука : Академија наука и
умјетности Републике Српске, 2022 (Лакташи : Графомарк). - 688
стр. : илустр. ; 28 см

Текст штампан двостубачно. - Тираж 1.500. - Предговор: стр. 11. -
Скраћенице: стр. 13-19.

ISBN 978-99976-42-59-2

COBISS.RS-ID 137323265

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

4

З–Ј

Бања Лука
2022

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Рајко Кузмановић, председник,
Драго Бранковић, Радован Вишковић, Душко Вулић, Радослав Гајанин,
Драган Давидовић, Драган Данелишен, Милорад Додик,
Есад Јакуповић, Милан Кулић, Бранко Летић, Драгољуб Мирјанић,
Витомир Поповић, Срђан Рајчевић, Слободан Реметић,
Снежана Савић, Наталија Тривић, Миливоје Унковић,
Жељка Цвијановић, Недељко Чубриловић

ЦЕНТРАЛНА РЕДАКЦИЈА

Рајко Кузмановић, председник,
Драго Бранковић, Душко Вулић, Драгољуб Мирјанић,
Слободан Симовић, Рајко Томаш, Миливоје Унковић, Љиљана Шево

ИЗВРШНИ ОДБОР УРЕЂИВАЧКОГ ОДБОРА

Рајко Кузмановић, председник,
Драго Бранковић, Татјана Лајшић (секретар), Драгољуб Мирјанић, Миливоје Унковић

ГЛАВНИ РЕДАКТОР
Рајко Кузмановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Драгољуб Мирјанић

ИЗВРШНИ УРЕДНИК
Драго Бранковић

ЛИКОВНИ УРЕДНИК
Миливоје Унковић

РЕДАКТОРИ
Жељко Вујадиновић, Милутин Вујић

РЕЦЕНЗЕНТИ
Десанка Ковачевић Којић, Владимир Костић, Драган Станић

КООРДИНАТОР СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ
Жељко Вујадиновић

ЛЕКТОРИ
Татјана Атлагић Остојић, Рената Бањац,
Наташа Ракас Аранђеловић, Сњежана Тешић

СТРУЧНИ САРАДНИЦИ
Дражен Богић, Тамара Вуковић Драгичевић, Дарко Дивнић,
Татјана Лајшић, Милијана Милетић, Данијел Родић, Наталија Чало

ТЕХНИЧКО УРЕЂЕЊЕ И ПРЕЛОМ
Даниел Грујић

СТРУЧНЕ РЕДАКЦИЈЕ И УРЕДНИЦИ

СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈСКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	Радован Илић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ	Алекса Буха
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ЕКОНОМИЈУ, ПРИВРЕДУ И ИНДУСТРИЈУ	Рајко Томаш
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ	Душко Вулић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ИСТОРИЈУ И ЕТНОЛОГИЈУ	Жељко Вујадиновић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК	Ранко Поповић, Бранко Летић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА КУЛТУРУ И УМЈЕТНОСТ	Љиљана Шево
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ЛИКОВНО И ГРАФИЧКО УРЕЂЕЊЕ	Миливоје Унковић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА НАСЕЉЕНА МЈЕСТА	Дражен Богић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ	Драго Бранковић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ШУМАРСТВО И ВОДОПРИВРЕДУ	Ново Пржуљ
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ПРАВО, ПРАВОСУЂЕ, УПРАВУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ	Снежана Савић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКЕ И ТЕХНИЧКЕ НАУКЕ	Драгољуб Мирјанић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА СПОРТ	Слободан Симовић
СТРУЧНА РЕДАКЦИЈА ЗА ЦРКВЕ И РЕЛИГИЈУ	Предраг Пузовић

АУТОРИ ОДРЕДНИЦА, КАРАТА И ИЗВОРИ ФОТОГРАФИЈА

АУТОРИ ОДРЕДНИЦА

АБАЗОВИЋ, Добрила
АДАМОВИЋ, Бранислав
АНДРИЋ, Славко
АНТИЋ, Бошко
АРСЕНИЈЕВИЋ, Славица
АСЕНТИЋ, Жељко
БАБИЋ, Миланка
БАБИЋ, Мирко
БАБИЋ, Ненад В.
БАЛАБАН, Милица
БАРТУЛА, Владан
БАСАРА, Славко
БЛАГОЈЕВИЋ, Лазар
БЛАГОЈЕВИЋ, Недељко
БЛАЖАНОВИЋ, Јово
БЛАНУША, Бранко
БОЖИЋ, Јела
БОЈАНИЋ, Јања
БОКОЊИЋ, Дејан
БОШКОВИЋ, Рајко
БРАНКОВИЋ, Бошко М.
БРАНКОВИЋ, Драго
БРУЈИЋ, Југослав
БУНДАЛО, Златко
БУХА, Алекса
ВАСИЋ, Драгиша Д.
ВЕЛИМИРОВИЋ, Јанко
ВЕСЕЛИНОВИЋ, Андрија
ВЕСЕЛИНОВИЋ, Валентина
ВИДАКОВИЋ, Синиша Р.
ВИДОВИЋ, Стојко
ВИЛЕНДЕЧИЋ, Раде
ВИЛЕНДЕЧИЋ, Симеун
ВИНЧИЋ, Милован
ВЛАШКИ, Бојан
ВРАЊЕШ, Александар
ВРАЧАР, Миле
ВУЈАДИНОВИЋ, Жељко
ВУЈИЋ, Живко
ВУЈИЋ, Слободан
ВУЈКОВИЋ, Зоран
ВУЈКОВИЋ, Сарита
ВУЈЧИЋ, Бојан
ВУКАЈЛОВИЋ, Милорад
ВУКИЋ, Љиљана
ВУКОВИЋ, Јованка
ВУКОВИЋ, Марко
ВУКОВИЋ ДРАГИЧЕВИЋ, Тамара
ВУЛИН, Љубиша
ВУЛИЋ, Душко
ВУЛОВИЋ, Милинко
ВУЧКОВИЋ, Радомир Н.
ГАВРИЋ, Будимир
ГАЈАНИН, Радослав
ГАЈИЋ, Предраг
ГАРДАШЕВИЋ, Гордана
ГЛИГОРИЋ, Драган
ГЛИГОРИЋ, Сњежана
ГЛУХОВИЋ, Никола
ГЊАТО, Рајко
ГОВЕДАР, Зоран
ГРКОВИЋ МЕЈЏОР, Јасмина
ГРУЈИЋ, Ивана
ГРУЈИЋ, Радослав
ГУЗИЈАН, Гордана
ГУЗИЈАН, Јасна
ДАКИЋ, Пантелија
ДАНЕЛИШЕН, Драган
ДЕЛИЋ, Јован Л.
ДИКИЋ, Бранко
ДИМИТРИЈЕВИЋ, Бојан
ДМИЧИЋ, Миле
ДРАГАШ, Јелена
ДРАГИЧЕВИЋ, Павле
ДУРОЊИЋ, Татјана
ДУШАНИЋ, Срђан
ЂАКОВИЋ, Петар
ЂЕРИЋ, Анђелка
ЂЕРИЋ, Зоран
ЂОГО, Марко
ЂУЗЕЛОВИЋ, Божана
ЂУКАНОВИЋ, Данијела
ЂУКАНОВИЋ, Миленко
ЂУКИЋ, Богомир
ЂУРИЋ, Неђо
ЂУРИЋ, Остоја
ЂУРИЋ РАДУЛОВИЋ, Озренка
ЕКМЕЧИЋ, Милорад
ЕЛЕЗ, Велемир
ЖИВКОВИЋ, Миленко
ЖИВОТИЋ, Александар
ЗЕЉИЋ, Смиља
ИВАНОВИЋ, Милош
ИВКОВИЋ, Недељка

ИЛИЋ, Живко
ИЛИЋ, Радован
ИМАМОВИЋ, Месуд
ИСАИЛОВИЋ, Невен
ЈАНДРИЋ, Славица
ЈАНКОВИЋ, Марко
ЈАЊИЋ, Васкрсија
ЈАЊИЋ, Јелена
ЈОВАНОВИЋ, Владимир
ЈОВИЋ, Мирослава
ЈОВИЋ, Његослав
ЈОКАНОВИЋ, Душан
ЈОТАНОВИЋ, Раденко
КАЛЕЗИЋ, Димитрије М.
КАРАН, Жељко
КАРАЏИЋ, Грујо
КАРИШИК, Јелена
КЕЛЕМАН, Гордана
КЕЊАЛОВИЋ, Милорад
КЕРЛЕТА, Дејан
КЕЦМАН, Лука
КЉАЈИЋ, Дамир
КНЕЖЕВИЋ, Дарко
КНЕЖЕВИЋ, Ранка
КОШУТИЋ, Данило
КРАЈИШНИК, Миленко
КРСМАНОВИЋ, Бранко
КУЗМАНОВИЋ, Рајко
КУКОБАТ, Душан
ЛАЖЕТИЋ, Драгомир
ЛАЗАРЕВИЋ, Александар
ЛАЗАРЕВИЋ, Лазар
ЛАЈШИЋ, Татјана
ЛАКИЋ, Никола
ЛАТИНОВИЋ, Горан
ЛЕТИЋ, Бранко
ЛЕТИЋ, Марија
ЛОПУШИНА, Марко
ЛУКИЋ, Владимир
ЛУКИЋ, Славољуб
МАЛБАШИЋ, Владимир
МАЛОВИЋ ЂУКИЋ, Марица
МАРИНКОВИЋ, Драшко
МАРИЋ, Вељко
МАРИЋ, Илија
МАРКАНОВИЋ, Славко
МАРКОВИЋ, Игнатије
МАРКОВИЋ, Михајло
МАРОЈЕВИЋ, Радмило
МАТАРУГА, Милан
МАШИЋ, Срђан
МИЈАНОВИЋ, Зоран

МИКИЋ, Ђорђе
МИЛИЈАШЕВИЋ, Бојан
МИЛИЈЕВИЋ, Светозар
МИЛИНКОВИЋ, Зоран
МИЛИЋ, Весна
МИЛОШЕВИЋ, Боривоје
МИРЈАНИЋ, Владан
МИРЈАНИЋ, Драгољуб
МИТРИЋ, Сениша
МИТРОВИЋ, Борјан
МИТРОВИЋ, Зоран
МИТРОВИЋ, Сретен
МИХАЉЧИЋ, Раде
МЛАДЕНОВИЋ, Ирена
МЛАЂЕНОВИЋ, Славољуб
МОЉЕВИЋ, Славиша
НАГРАДИЋ, Слободан
НЕШКОВИЋ, Симо
НИЈЕМЧЕВИЋ, Ђорђе
НИКОЛИЋ, Стака
НИНКОВИЋ, Нина
НОВАКОВИЋ, Душанка
НОНИЋ, Драган
ОБРАДОВИЋ, Видомир
ОКИЋ, Милијана
ОСТОЈИЋ, Предраг
ПАВЛИЋ, Аљоша
ПАВЛОВИЋ, Петар Д.
ПАЈИЋ, Недељко
ПАНИЋ КАШАНСКИ, Драгица
ПАНТЕЛИЋ БАБИЋ, Кристина
ПАПРИЦА, Новак
ПЕВУЉА, Душко
ПЕЈАШИНОВИЋ, Зоран
ПЕЈИЧИЋ, Зоран
ПЕКИЋ, Радмило Б.
ПЕРИЋ, Радосав
ПЕТКОВИЋ, Родољуб
ПЕТРАШЕВИЋ, Александра
ПЕТРОВИЋ, Данијела
ПЕТРОВИЋ, Драгољуб
ПЕТРОВИЋ, Миле
ПИПЕР, Предраг
ПЈЕВИЋ, Бранко
ПОПОВИЋ, Гостимир
ПОПОВИЋ, Ранко
ПОПОВИЋ, Саша
ПОРЧИЋ, Небојша
ПОСАВЉАК, Страин
ПРЖУЉ, Мира
ПРЖУЉ, Ново
ПРТИЈА, Слободанка

ПУЗОВИЋ, Владислав
ПУЗОВИЋ, Предраг
ПУЈИЋ, Јелена
ПУЈИЋ, Саво
ПУХАЛО, Нада
РАДИВОЈАЦ, Миленко
РАДИЋ, Дарко
РАДИЋ, Симо
РАДИЧЕВИЋ, Дејан
РАДОЈЕВИЋ, Мира
РАЂЕНОВИЋ, Мирјана
РАЈКОВИЋ, Тамара
РАЧИЋ, Жељко В.
РАЧИЋ, Миле О.
РЕДАКЦИЈА ЕРС
РЕМЕТА, Бранислав
РЕМЕТИЋ, Слободан
РИСТИЋ, Небојша
РОДИЋ, Данијел
РУДИЋ, Срђан
САВАНОВИЋ, Жељко
САВИЋ, Миленко
САВИЋ, Немања
САЈЛОВИЋ, Мирко
САМАРЏИЋ, Глигор
САМАРЏИЋ, Младен
САРИЋ, Гордана
СИМЕУНОВИЋ, Владо
СИМЕУНОВИЋ, Драган
СИМОВИЋ, Владимир М.
СИМОВИЋ, Миодраг Н.
СИМОВИЋ, Слободан
СМАИЛАГИЋ, Биљана
СМИЉАНИЋ, Аранђел
СОКАНОВИЋ, Саво
СПАСОЈЕВИЋ, Момчило
СТАНЕТИЋ, Косана
СТАНЕТИЋ, Мирко
СТАНИВУКОВИЋ, Миодраг
СТАНКОВИЋ, Миленко
СТЕВИЋ, Стеван
СТОЈАКОВИЋ, Петар
СТОЈЧИЋ, Јово
СТУПАР, Владимир
ТАДИЋ, Гордана
ТАНАСИЋ, Срето

АУТОРИ КАРАТА

БАЈИЋ, Даворин; ПЕТРОВИЋ, Лука

ИЗВОРИ ФОТОГРАФИЈА

Уз фотографије наведен је њихов извор.

ТАНАСКОВИЋ, Дарко
ТАСИЋ, Радоје
ТЕИНОВИЋ, Братислав
ТЕПАВЧЕВИЋ, Божо
ТЕПИЋ, Чедо
ТОДИЋ, Драго
ТОДОВИЋ, Миленко Мишо
ТОМАШ, Далибор П.
ТОМАШ, Рајко
ТОПАЛОВИЋ, Душан
ТОХОЉ, Мирослав
ТРБИЋ, Горан
ТРИФУНОВИЋ, Теодор
ТРКУЉА, Војислав
ТРКУЉА, Јовица
ТРКУЉА, Родољуб
ТУБАКОВИЋ, Борко
ТУНГУЗ, Весна
ТУТЊЕВИЋ, Станиша
ЂЕРАНИЋ, Предраг
ЂОЂКАЛО, Слободан
ЂУРГУЗ, Зоран
УЉАРЕВИЋ, Јованка
ФЕРЈАНЧИЋ, Снежана
ФИЛИПОВИЋ ОСТОЈИЋ, Дарија
ФОСТИКОВ, Александра
ЦВЕТКОВИЋ ДОЖИЋ, Дубравка
ЦВИЈАНОВИЋ, Мирко
ЦВИЈИЋ, Ранко
ЦВИЈИЋ, Синиша
ЦВИЈИЋ АМУЛИЋ, Сњежана
ЦРНОГОРАЦ, Чедомир
ЦРЊАК, Дијана
ЦУМБО, Анђелко
ЧЕКИЋ, Љиљана
ЧОКОРИЛО, Радмила
ШЕВО, Љиљана
ШЕЂЕРОВ ЗЕЧЕВИЋ, Дренка
ШИЈАКОВИЋ, Иван
ШКРБИЋ, Петар
ШКРБИЋ, Ранко
ШКУНДРИЋ, Бранко
ШОЈА, Слободан
ШОШИЋ, Мирко
ШУЋУР, Драган

ПРЕДГОВОР

Рад на четвртном тому *Енциклопедије Републике Српске* одвијао се током 2021. и 2022. године, предвиђеном динамиком, иако уз многе тешкоће. Испуњење задатих рокова изискивало је крајње ангажовање свих укључених у израду четвртог тома. Као стални императив испостављало се одржавање и унапређење стандарда у концепцији и композицији, садржају и техничкој обради у реализацији пројекта *Енциклопедије Републике Српске*. Ажурирања Азбучника, текстова одредница, фотографија и карата одвијају се до предаје рукописа у штампу, што претпоставља изузетну координацију послова и стално враћање на већ завршене одреднице.

Четврти том *Енциклопедије Републике Српске* обухвата 1.009 одредница и 108 придодатих одредница под словима З, И, Ј, као и 476 фотографија и 16 карата. У раду на четвртном тому било је ангажовано 15 стручних редакција и 289 аутора. Као и у ранијим томовима, а у складу са карактером *Енциклопедије Републике Српске* као националног лексикографског издања општег типа, према суштини и садржају преовлађују текстови из историје и етнологије и текстови о насељима. Поред одредница микропедијског карактера, у овом тому заступљене су и комплексне одреднице, као што су: *Зворник, Земљиште, Индустрија Републике Српске, Ислам, Исламизација, Историографија, Јавни дуг, Јасеновац, Јерес, Југославија, Југословенска војска у отаџбини, Југословенска народна армија, Јудаизам* итд.

Као и у ранијим, и у овом тому *Енциклопедије Републике Српске* поједине теме први пут су енциклопедијски обрађене, а поједине, такође први пут, сагледане су из перспективе Републике Српске. Приликом њихове обраде поштован је уобичајени енциклопедистички принцип да се објављују само поуздане и сведене информације. Одређене концепцијске допуне произашле су из настојања да се у *Енциклопедији* створи што потпунија слика о Републици Српској, њеној историји и садашњости. Због тога су и у овом тому *Енциклопедије* заступљене поједине одреднице општијег карактера. Редакција *Енциклопедије Републике Српске* свјесна је извјесних неуједначености међу одредницама обухваћеним у четвртном тому. Оне су посљедица концепта *Енциклопедије* и настојања да се у скоро свим подручјима представи простор Републике Српске у историјској димензији, као и приступа аутора у обради одредница. За детаљно сагледавање концепцијских поставки и конкретних рјешења за израду *Енциклопедије Републике Српске*, Редакција упућује читаоце на Предговор првог тома *Енциклопедије*.

Успостављени стандарди обавезују сараднике у изради *Енциклопедије Републике Српске* на њихово даље усавршавање. Као и после објављивања претходна три тома, објављивање четвртог тома *Енциклопедије* омогућиће јавности да у доброј намјери укаже на недостатке, пропусте и мањкавости, које ће Редакција настојати да отклони. Евантуалне чињеничне грешке биле би исправљене у наредним томовима или у додатном тому *Енциклопедије*.

РЕДАКЦИЈА